

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari". Narodna poselica.

Islazi svakog utorka i petka

o pedeset

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepotpisani netiskaju, a nepravilni neprimaju.

Pretpisala sa postaricom stoji: 18 K u obće, 6 K za sjećake i 3 K za subskripciju, odn. K 3— na pol godine.

Izvan carvine više postarica. Plaća i stajanje se u Pulli.

Redovni broj stoji 10 h. zaostali 20 h. koji u Pulli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalaze se u "Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain.

U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Pulli.

Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na hrvatske visokoškorce u Istri.

Danas, gdje se sve hvata u žetvo kolo, gdje se prema zvanju, imaju i idejama stvaraju skupine, a uzomgnu obraniti svoje stečene ili organizovanim radom domaćih, kao sinovi naroda, što su okolnosti bacile pod razne vlade steme, koga su okolnosti izručile prijateljima na milost i nemilost; sinovi naroda, koji mora da svoja rva na život brani protiv raznih prijateljskih elemenata; kao sinovi, danas sutra ima da stupe u borbu život svoga naroda i svoj: dužni prije nego što se rastresmo razne strane, da se upoznamo, poznamo važnost vlastitih potreba, nost i značenje narodnih potreba.

Već pred nekoliko godina kušalo je s ustrojenjem djačkog ferijalnog žtva, no valjda najviše s uzroka, takovo društvo samo po sebi nučuje razna pravila i paragrafe. Ostalo je sve samo pri pokušaju. Gotovo u isti čas niknula je Beču, u Zagrebu namisao, da se miatski visokoškolci iz Istre preko znikna sastanemo, ne možda pokušati toliko primjerom ostale braće domovini ili naših »nespašenih« ga, koliko čuteći potrebu, da u iatskome sastanku vidimo, koliko ima i kaki jesmo, tko je prijatelj ili neprijatelj, a su sredstva da obranimo od, a po njemu i sebe.

Valovi zapadne kulture zapljusaju i naše obale, našu domovinu, našajući nam ne male štete, gušeći eljeznom zagrljaju nazor, kvareći emu i ono malo čistog pojma život, turajući ga u vrtlog neprijivih ideja. Djačtvo pak napose gnuto je utjecaju raznih ideja, koji

Velika skupština hrvatskih ljudi u Spiljetu — za glagoljicu.

Split, dne 7. juliya 1902.

Ogromni hram, podigaut umjetnosti i narodnom jeziku, spjelakto kazalište, bijaše jučer dubkom puno. Glava do glave. Uz veliki broj gospojinskih bešira, mnoštvo težačkih crvenih kapica. Na pozornici kolo gospode pokretača: Vidim veterane narodnih borba: spjeljskog načelnika Milčića i trgovca Didolića iz Selača, a uz bok im mladi naši sokolovi: dr. Mihaljević, dr. Trumbić, dr. Smoldlaka, pjesnik i novinar Kapčić itd. Cjeljni običajni tajnik Mikračić čita brzojave, a ima jih silosiju iz svih strana Dalmacije, svi se pridružuju zaključcima sastanka.

Podize se načelnik Milčić i počimlje govoriti. Glas mu je nešto malo starčki, ali zvonak i bistar, govor mu teče umiljato, al znade vješto da naglasi važne tačke u govoru. Govor je osnovan na širokoj podlozi i uspije se na njekim mjestima do znamenite govorničke visine.

Počima se pripodobom o vlasti lmina i vlasti svijetla, te mu je cijeli govor s tim izprepletan. Pita se: zašto su slavenski apoštoli sv. Ciril i Metod u kratko doba mogli uspjeti u privedenju u kršćanstvo slavenskih naroda prostornih pokrajina od Moravske i Panonije, preko Balkana pa sve do južne Rusije? Jedino zato, odgovara, što su pripovijedali sv. vjeru u narodnom jeziku, neposredno dakle uili istine vjerike u srea naših pradedova. To su im priznali i poglavari crkveni, te dali pravo svim narodima slavenskim, da se služe narodnim jezikom u crkvi. To pravo nije izgubljeno, a vlast tmine zaludu se muči, da doskočicama listaklim kuša niekati kontinuitet prava: a ni njegov izgovor, da narodni jezik u crkvi ruši jedinstvo vjere, nema temelja.

Kad nas Hrvata baš, uza svu našu povlasticu u pogledu crkvenoga jezika, jedinstvo vjere nije ni najmanje trpjelo, nego su nas pape dapače odlikovali mimo sve narode, naroda što je vapiro za školom, odjedanput otvorilo i dalo Labincima najednom tri učiteljske sile — dvie za odraslu djecu, a jednu učiteljicu za djecu od 3 do 6 godina.

Obzirom na to a u obzirom na prevelik broj djece, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da se naša škola u Kasteliru proširi od jedne na dvorazrednicu. To se i izvelo u roku od jednoga mjeseca. Porušili se pločovi učiteljskoga stana i eto velike i lijepe dvorane. Učiteljicom se je pak imenovala gdjica. Jelku Semitekol, koja sada tamo vrši svoje plemenito zvanje na obće zadovoljstvo onoga dobroga puka. A krasan je napredak u obim razredima, a dobra volja obih učiteljskih sila pokazala se je i prigodom Božića, kada su djeca pred množitvom naroda predstavljala igricu "Kraljević Marko i Striga Lega". Ta se igrica morala opetovati, a odnosni izvještaj nam pripovjeda, da su kod toga mnogi plakali, a mnogi da su zasmatljeni gledajući ih, zastidjeni prikorima, što su ih morali čuti iz djetinjih onih ustiju.

Potrebna proširenja škole pokazala se je i u Pulli. Kako je poznato družba ima

Velika skupština hrvatskih ljudi u Spiljetu — za glagoljicu.

Split, dne 7. juliya 1902.

Ogromni hram, podigaut umjetnosti i narodnom jeziku, spjelakto kazalište, bijaše jučer dubkom puno. Glava do glave. Uz veliki broj gospojinskih bešira, mnoštvo težačkih crvenih kapica. Na pozornici kolo gospode pokretača: Vidim veterane narodnih borba: spjeljskog načelnika Milčića i trgovca Didolića iz Selača, a uz bok im mladi naši sokolovi: dr. Mihaljević, dr. Trumbić, dr. Smoldlaka, pjesnik i novinar Kapčić itd. Cjeljni običajni tajnik Mikračić čita brzojave, a ima jih silosiju iz svih strana Dalmacije, svi se pridružuju zaključcima sastanka.

Podize se načelnik Milčić i počimlje govoriti. Glas mu je nešto malo starčki, ali zvonak i bistar, govor mu teče umiljato, al znade vješto da naglasi važne tačke u govoru. Govor je osnovan na širokoj podlozi i uspije se na njekim mjestima do znamenite govorničke visine.

Počima se pripodobom o vlasti lmina i vlasti svijetla, te mu je cijeli govor s tim izprepletan. Pita se: zašto su slavenski apoštoli sv. Ciril i Metod u kratko doba mogli uspjeti u privedenju u kršćanstvo slavenskih naroda prostornih pokrajina od Moravske i Panonije, preko Balkana pa sve do južne Rusije? Jedino zato, odgovara, što su pripovijedali sv. vjeru u narodnom jeziku, neposredno dakle uili istine vjerike u srea naših pradedova. To su im priznali i poglavari crkveni, te dali pravo svim narodima slavenskim, da se služe narodnim jezikom u crkvi. To pravo nije izgubljeno, a vlast tmine zaludu se muči, da doskočicama listaklim kuša niekati kontinuitet prava: a ni njegov izgovor, da narodni jezik u crkvi ruši jedinstvo vjere, nema temelja.

Kad nas Hrvata baš, uza svu našu povlasticu u pogledu crkvenoga jezika, jedinstvo vjere nije ni najmanje trpjelo, nego su nas pape dapače odlikovali mimo sve narode, naroda što je vapiro za školom, odjedanput otvorilo i dalo Labincima najednom tri učiteljske sile — dvie za odraslu djecu, a jednu učiteljicu za djecu od 3 do 6 godina.

Obzirom na to a u obzirom na prevelik broj djece, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da se naša škola u Kasteliru proširi od jedne na dvorazrednicu. To se i izvelo u roku od jednoga mjeseca. Porušili se pločovi učiteljskoga stana i eto velike i lijepe dvorane. Učiteljicom se je pak imenovala gdjica. Jelku Semitekol, koja sada tamo vrši svoje plemenito zvanje na obće zadovoljstvo onoga dobroga puka. A krasan je napredak u obim razredima, a dobra volja obih učiteljskih sila pokazala se je i prigodom Božića, kada su djeca pred množitvom naroda predstavljala igricu "Kraljević Marko i Striga Lega". Ta se igrica morala opetovati, a odnosni izvještaj nam pripovjeda, da su kod toga mnogi plakali, a mnogi da su zasmatljeni gledajući ih, zastidjeni prikorima, što su ih morali čuti iz djetinjih onih ustiju.

Potrebna proširenja škole pokazala se je i u Pulli. Kako je poznato družba ima

Velika skupština hrvatskih ljudi u Spiljetu — za glagoljicu.

Split, dne 7. juliya 1902.

Ogromni hram, podigaut umjetnosti i narodnom jeziku, spjelakto kazalište, bijaše jučer dubkom puno. Glava do glave. Uz veliki broj gospojinskih bešira, mnoštvo težačkih crvenih kapica. Na pozornici kolo gospode pokretača: Vidim veterane narodnih borba: spjeljskog načelnika Milčića i trgovca Didolića iz Selača, a uz bok im mladi naši sokolovi: dr. Mihaljević, dr. Trumbić, dr. Smoldlaka, pjesnik i novinar Kapčić itd. Cjeljni običajni tajnik Mikračić čita brzojave, a ima jih silosiju iz svih strana Dalmacije, svi se pridružuju zaključcima sastanka.

Podize se načelnik Milčić i počimlje govoriti. Glas mu je nešto malo starčki, ali zvonak i bistar, govor mu teče umiljato, al znade vješto da naglasi važne tačke u govoru. Govor je osnovan na širokoj podlozi i uspije se na njekim mjestima do znamenite govorničke visine.

Počima se pripodobom o vlasti lmina i vlasti svijetla, te mu je cijeli govor s tim izprepletan. Pita se: zašto su slavenski apoštoli sv. Ciril i Metod u kratko doba mogli uspjeti u privedenju u kršćanstvo slavenskih naroda prostornih pokrajina od Moravske i Panonije, preko Balkana pa sve do južne Rusije? Jedino zato, odgovara, što su pripovijedali sv. vjeru u narodnom jeziku, neposredno dakle uili istine vjerike u srea naših pradedova. To su im priznali i poglavari crkveni, te dali pravo svim narodima slavenskim, da se služe narodnim jezikom u crkvi. To pravo nije izgubljeno, a vlast tmine zaludu se muči, da doskočicama listaklim kuša niekati kontinuitet prava: a ni njegov izgovor, da narodni jezik u crkvi ruši jedinstvo vjere, nema temelja.

Kad nas Hrvata baš, uza svu našu povlasticu u pogledu crkvenoga jezika, jedinstvo vjere nije ni najmanje trpjelo, nego su nas pape dapače odlikovali mimo sve narode, naroda što je vapiro za školom, odjedanput otvorilo i dalo Labincima najednom tri učiteljske sile — dvie za odraslu djecu, a jednu učiteljicu za djecu od 3 do 6 godina.

Obzirom na to a u obzirom na prevelik broj djece, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da se naša škola u Kasteliru proširi od jedne na dvorazrednicu. To se i izvelo u roku od jednoga mjeseca. Porušili se pločovi učiteljskoga stana i eto velike i lijepe dvorane. Učiteljicom se je pak imenovala gdjica. Jelku Semitekol, koja sada tamo vrši svoje plemenito zvanje na obće zadovoljstvo onoga dobroga puka. A krasan je napredak u obim razredima, a dobra volja obih učiteljskih sila pokazala se je i prigodom Božića, kada su djeca pred množitvom naroda predstavljala igricu "Kraljević Marko i Striga Lega". Ta se igrica morala opetovati, a odnosni izvještaj nam pripovjeda, da su kod toga mnogi plakali, a mnogi da su zasmatljeni gledajući ih, zastidjeni prikorima, što su ih morali čuti iz djetinjih onih ustiju.

Potrebna proširenja škole pokazala se je i u Pulli. Kako je poznato družba ima

Velika skupština hrvatskih ljudi u Spiljetu — za glagoljicu.

Split, dne 7. juliya 1902.

Ogromni hram, podigaut umjetnosti i narodnom jeziku, spjelakto kazalište, bijaše jučer dubkom puno. Glava do glave. Uz veliki broj gospojinskih bešira, mnoštvo težačkih crvenih kapica. Na pozornici kolo gospode pokretača: Vidim veterane narodnih borba: spjeljskog načelnika Milčića i trgovca Didolića iz Selača, a uz bok im mladi naši sokolovi: dr. Mihaljević, dr. Trumbić, dr. Smoldlaka, pjesnik i novinar Kapčić itd. Cjeljni običajni tajnik Mikračić čita brzojave, a ima jih silosiju iz svih strana Dalmacije, svi se pridružuju zaključcima sastanka.

Podize se načelnik Milčić i počimlje govoriti. Glas mu je nešto malo starčki, ali zvonak i bistar, govor mu teče umiljato, al znade vješto da naglasi važne tačke u govoru. Govor je osnovan na širokoj podlozi i uspije se na njekim mjestima do znamenite govorničke visine.

Počima se pripodobom o vlasti lmina i vlasti svijetla, te mu je cijeli govor s tim izprepletan. Pita se: zašto su slavenski apoštoli sv. Ciril i Metod u kratko doba mogli uspjeti u privedenju u kršćanstvo slavenskih naroda prostornih pokrajina od Moravske i Panonije, preko Balkana pa sve do južne Rusije? Jedino zato, odgovara, što su pripovijedali sv. vjeru u narodnom jeziku, neposredno dakle uili istine vjerike u srea naših pradedova. To su im priznali i poglavari crkveni, te dali pravo svim narodima slavenskim, da se služe narodnim jezikom u crkvi. To pravo nije izgubljeno, a vlast tmine zaludu se muči, da doskočicama listaklim kuša niekati kontinuitet prava: a ni njegov izgovor, da narodni jezik u crkvi ruši jedinstvo vjere, nema temelja.

Kad nas Hrvata baš, uza svu našu povlasticu u pogledu crkvenoga jezika, jedinstvo vjere nije ni najmanje trpjelo, nego su nas pape dapače odlikovali mimo sve narode, naroda što je vapiro za školom, odjedanput otvorilo i dalo Labincima najednom tri učiteljske sile — dvie za odraslu djecu, a jednu učiteljicu za djecu od 3 do 6 godina.

Obzirom na to a u obzirom na prevelik broj djece, naše je Ravnateljstvo zaključilo, da se naša škola u Kasteliru proširi od jedne na dvorazrednicu. To se i izvelo u roku od jednoga mjeseca. Porušili se pločovi učiteljskoga stana i eto velike i lijepe dvorane. Učiteljicom se je pak imenovala gdjica. Jelku Semitekol, koja sada tamo vrši svoje plemenito zvanje na obće zadovoljstvo onoga dobroga puka. A krasan je napredak u obim razredima, a dobra volja obih učiteljskih sila pokazala se je i prigodom Božića, kada su djeca pred množitvom naroda predstavljala igricu "Kraljević Marko i Striga Lega". Ta se igrica morala opetovati, a odnosni izvještaj nam pripovjeda, da su kod toga mnogi plakali, a mnogi da su zasmatljeni gledajući ih, zastidjeni prikorima, što su ih morali čuti iz djetinjih onih ustiju.

Potrebna proširenja škole pokazala se je i u Pulli. Kako je poznato družba ima

PODLISTAK

izvještaj tajnika Viktora Gara Emina, na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junjika 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameli ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljčete lanjskoga godine dozvolite, da se u Livadama ti družbina skola. I ta se škola otvara nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nno se, da će ondje i u buduću velika zbina žrtva biti okrunjena što ljopsim i njihovim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim us-

PODLISTAK

izvještaj tajnika Viktora Gara Emina, na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junjika 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameli ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljčete lanjskoga godine dozvolite, da se u Livadama ti družbina skola. I ta se škola otvara nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nno se, da će ondje i u buduću velika zbina žrtva biti okrunjena što ljopsim i njihovim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim us-

PODLISTAK

izvještaj tajnika Viktora Gara Emina, na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junjika 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameli ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljčete lanjskoga godine dozvolite, da se u Livadama ti družbina skola. I ta se škola otvara nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nno se, da će ondje i u buduću velika zbina žrtva biti okrunjena što ljopsim i njihovim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim us-

PODLISTAK

izvještaj tajnika Viktora Gara Emina, na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junjika 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameli ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljčete lanjskoga godine dozvolite, da se u Livadama ti družbina skola. I ta se škola otvara nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nno se, da će ondje i u buduću velika zbina žrtva biti okrunjena što ljopsim i njihovim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim us-

PODLISTAK

izvještaj tajnika Viktora Gara Emina, na glavnoj skupštini "Družbe sv. Cirila i Metoda" dne 12. junjika 1902.

(Nastavak.)

Već u lanjskom izvještaju bila je na i na široko ocrtana odiseja naše u Livadama. Sl. skupštini bit će za ostalo u pameli ono osam-mjesečno anje sa školskim oblastima, koje su tada negda, i to dne 23. veljčete lanjskoga godine dozvolite, da se u Livadama ti družbina skola. I ta se škola otvara nju polazi sada 86 djece obojega a. Već svršetkom prve godine pokaje ta škola dobar napredak, a nno se, da će ondje i u buduću velika zbina žrtva biti okrunjena što ljopsim i njihovim uspjehom. Ovih je dana i ta a zadobila pravo javnosti.

Stara i po ustrojenju prva družbina a u Baderni, koju sada s dobrim us-

... i u Pulli. Kako je poznato družba ima

Zato danas mi, slobodni građani, stupamo onom slavom, koju nam je, svećenstvo, prokrijlo i zadržava najodlučnije svoje pravo. Naši redovi će se popuniti i sa svećenicima, koji će sa narodom i to je baš utješljiv pojav, da ih imamo dosta. Borit ćemo se dostojanstveno, ali i odlučno. A utješljivo je također, da imamo i narodnih biskupa, da će se naći skromnih sluga božjih, kakor je bio veliki hrvatski biskup Gregur ninski, koji je znao obratiti glagoljicu još pred 10 stoljeća, da će se naći još hrvatskih biskupa, koji će doviknuti svoj latinizatorski braci u interesu vjere, neralja Vami posao, i poduprijeti zabjave naroda na nadležnom mjestu, sabor dalmatinski odlučiti će, da blagdan sv. Cirila i Metoda bude proglašen narodnim blagdanom u Dalmaciji, a zemaljski odbor pripravlja temeljitu i odlučnu predstavku na sv. Otca u prilog glagoljici. Ako ustrajemo dakle na braniku naše svatnje, sva je prilika, da ćemo ju spasiti za nas i potomstvo, i da ćemo odvratiti uvriedu, koju vlast timine kani nabaciti na naš jezik, nastojeći da ga izjera iz gradskih crkava, u nedostojne kolibe, u nezmatne seoske crkve, da nitko za nju nezna, da bude sakriven pred svjetlom sunca. Ustrajnim i slozним radom došeci ćemo, da će biskup spljetski još glagoljski konfirmirati pred modima sv. Dujma u stolnoj crkvi spljetskoj.

Neka znade vlast tmine, da borba za našu svjetle neće prestati, dok teče Hrvata!

Govornik je bio više puta prekinut živim odobravanjem, a na koncu govora trajao je aplauz nekoliko časova.

Poput Petra i Pesanta imade i u Dalmaciji zalibona još zasliepljenih i umno ograničenih latinizatora. Trg im se gubi, ali ovdje u Spljetu živi još nekakav Valle, biskupski vikar. On je u biskupovoj odsutnosti, ovih dana upravio okružnicu na svećenstvo, da ne prisustvuje sastanku i da narod od sastanka odgovara. Na tu okružnicu reflektirao je dr. Smodlaka sa nekoliko zgodnih rieči. Glas mu je zvonak, govorio živo, vatreno. Veli, da će se naš narod znati oprieti svakomu protivniku, pa nosio isti mitru ili pasao sablju. (Odobrovanje veliko).

Glasjur se resolucije:

„Da sv. Otac prizna sveobće pravo hrv. naroda na glagoljsku liturgiju u crkvi i ukine naredbe od 5. augusta 1898. susljeduje; da se uzdrži hrvatski bjeviar i evangelistar; da se pozovu sve obćine dalmatinske, da se izjave u tom smislu; da odbor skupštine pošalje odlaslanstvo u Rim; da se zakljući priobće svim biskupima; da se postavi na srce svećenicima Hrvatima, koji još neznadu, neka nauče glagoljska slova iz narodne dužnosti; da se postavi na zgodno mjesto (dr. Trumbić prekidu: u stolnu crkvu) spomen-ploča Greguru ninskomu.

Svi zakljućci uz veliko oduševljenje jednoglasno prihvaćeni.

S. Gj.

Za hrvatsku školu u Malom Lošinj.

Malu Lošinj, 5. juli 1902.

Poznatu Vam je g. uredniče, da smo mi lošinjani uložili molbu za ustrojenu hrvatske pučke škole u našem gradiću još mjeseca septembra 1900.

Iz početka podpisalo je tu molbu 58 roditelja, doćim se ih je naknadno prijavilo još 12, tako, da ih bijaše svih 70, a djece u oba puta preko 100.

Nakon 7 mjeseci, videći roditelji, da se oblasti nemiču, obratiše se na narodnog zastupnika g. prof. Spinčića, koji je radi škole interpellirao vladu u carevinskom vieću u Beču. Malo kasnije pošli su nekoi od roditelja kotarskomu poglavaru g. pl. Manussi-u, koji im reče, da je dobio interpellaciju i da će stvar razviditi. Ali naši svjestijji muževi, znajući unapried, šta će naši „šiori“ na obćini učiniti, ako ne povjri njima, da oni sami izpitaju podpisane na molbi roditelje, zamoliše gosp. kotarskoga kapetana, da bi e. kr. kotarska oblast — nipošto obćina — preslušala roditelje-molitelje.

Nu, kako smo predviđali, tako se je i dogodilo. Glavarstvo obćine pozvalo je naša 25. juni 1901, t. j. poslie 6 mjes. roditelje-molitelje te počela ih izpitivati zastrašivanjem, grozanjama i prijetnjom.

Po dovršenom izpitivanju obdržavalo je obćinske zastupstvo sjednicu radi pitance škole, te je zaključilo jednoglasno, da hrvatske škole u Lošinj u netreba.

Uslijed toga i pošli načina izpitivanja, upravise roditelji tužbu na ces. kr. kotarsko poglavarstvo moleći ujedno, da bi ono radi izvida k sebi povralo sve podpisatelje molbe za školu, budući je obćina prekoraciła granice svog djelokruga i nastojala spletkami smanjiti broj za školu sposobne naše djece.

C. kr. kotarska oblast požurila se, da joj molbi zadovolji, jer je nakon 10 mjes. t. j. dne 17. aprila 1902. pozvala k sebi roditelje-molitelje pred posebnu komisiju, sastavljenu od 5 osoba, i to: e. kr. kotarski kapetan pl. Scarpa, obćinski odlaslanici dr. Catarinčić i Marko Martinolich, član zemaljskog odbora dr. Chersich i e. kr. kotarski školski nadzornik Pavao Škopinić. Rekosmo, da je taj odbor bio sastavljen od gornjih 5 lica i neznamo kako je došao na sjednicu tog odbora obćinski načelnik Sabino Vidulich. Jeli bio pozvan ili je sam nepozvan došao? I li se je možda nadao, da će svi roditelji obješnjati, čim ga vide u cilindru i sa križem na junačkim prsim?

U tom je djelomice uspio, jer su obješnjale valjda od straha nekoje majke, ali je još uvijek ostalo 58 što majka, što otaca naše djece, koji izjavise na zapisnik, da imade 80 djece sposobne za školu. Tom izjavom ostaje „šiori“ iznenadjeni, osobito asesor Chersich.

Poslije te sjednice upitalo je e. kr. kot. poglavarstvo obćinsku upravu, što li kani odgovoriti na zahtjev naših roditelja radi ustrojenja škola.

Naši „šiori“ nisu u neprilici nikada, kada, im treba zatajiti nam koje pravo. Oni saznaše obćinsku sjednicu dne 25. juni, na kojoj je kazao načelnik, da u Lošinj neima u obće Hrvata i da netreba u obće hrvatske škole.

Načelniku Vidulichu se ne čudimo, što je to utvrdio, jer ga dobro poznamo, pa on može utvrditi posve mirno duše, da po noći sunce sije, a danju mjesec zamlju rasvjetljuje, i nitko mu neće toga zamjeriti — ako je mogao utvrditi, da u Lošinj neima Hrvata, da netreba hrvatske škole i da se čudi Lošinjnu nadzorniku Škopiniću, kako je mogao zagovarati hrvatsku školu.

Moj Sabino, latinsko Ti je doduše ime, ali Ti je isto hrvatsko prezime i Ti nisi drugo starinom nego Hrvat, što Ti pokazuje i čestita starica majka, koja govori sa sluzkinjama samo hrvatski.

Od školskih oblastih očekujemo dakle, da se neće osvrnati na stranačke izjave obćinske oblasti, da će paziti jedino na želju i zahtjev roditelja molitelja, koji imadu pravo tražiti, da se njihov djece podučaju u materinskom ili hrvatskom jeziku. Nadamo se, da neće trebati radi toga druge interpellacije u carevinskom vieću.

Učiteljem na uvaženje!

Letošnja XIV. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslavanskih učiteljskih društva“ se bo vršila 14., 15. i 16. augusta u Trstu. Ob tej prilici namerava pripravljati odbor za prireditev zborovanja prirediti poučen izlet u Benetke na Lloydovem parniku „Leda“ ali „Seléne“, ako se bo zglasilo zadostno število udeležencev. 10. števila „Učiteljske Tovarša“ z dne 1. julija je objavila dotični poziv. Iz tega povzamemo, da bi se odpejali izletnici iz Trsta 16. augusta ob 2. uri po polnoči, dospeli v Benetke po 5 do 5 1/2 ura voznj ter se vrnilu v Trst 18. augusta okoli 1. uri po noći. Da bude pripravljati odbor vedel za določeno število oseb, nam se vsakdo, ki se misli udeležiti tega zanimivega izleta, zglasti pri gpp. Antonu Gerneku, učitelju pri sv. Ivanu blizu Trsta in mu pošlje 5 K; toliko velja voznja tja in nazaj.

Prićakujemo, da se ne bo zglasilo samo učiteljstvo, temveć tudi neučitelji

mnogobrojnem številu za ta veleznimvi izlet, vsaj se jim ponuja najlepša prilika, da si ogledaju vse znamenitosti tega mesta.

Vodstvo „Zaveze“

Istarski sabor.

IV. sjednica.

U Kopru, dne 5. julija 1902.

Radi važnosti predmeta, popunjujemo zadnje naše izvješće o 4. sjednici ovako: Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, vladni zastupnik e. kr. savjetnik Al. Fabiani i 24 zastupnika.

Predsjednik otvorio poslije 10 sati sjednicu.

Tajnik Vareton pročita zapisnik III. sjednice, koj se odobrava bez prigovora.

Predsjednik izpriča odsutne zastupnike Ventrellu, Mianicha, Laginju i Kozulića.

Predsjednik priobćuje izvješčaj zemaljskoga odbora, kojim su popraćene zakonske osnove: o zemaljskom zdravlstvu, o mirovini obćinskih i njima jednakih lješćnika te predlog istoga odbora, o produženju željezničke pruge Poreč—Kanfana. Priobći nadalje, da su stigle razne molbe za podporu.

Luka u Plominu.

Zast. Constantinisa drugovi upravja interpellaciju na cesarsku vladu, koju pita, dalj njoj je poznato loše stanje luka u Plominu, gdje prićel veliko blato svaki promet. Kaže da je već bila odlučena lađja za čišćenje luke od strane pomorake vlade u Trstu i sanitarnog kapetanata u Puli, ali učinilo se nije ništa te luka postaje danomice nepristupnijom. Pita vladu, da li će tomu zlu doskoćiti.

Interpellacija ide vladinomu zastupniku.

Tobožnje slaviziranje crkava u bivšoj osorskoj biskupiji.

Zast. Bartoli sa drugovi stavljaju na vladu upit radi tobožnjeg njeznog čudnog postupanja napram zakonitim pravodvom obćinah Lošinj Mali, Cres i Osor proti slaviziranju obredah u crkvah rećnih obćina.

Interpellacija ponavlja interpellaciju stavljenu dne 23. maja o. g. u carevinskom vieću radi obustave zaključka obćinskoga zastupstva u Malom Lošinj protiv naredbam kreće sinode, čim da se vriedja pravo molbah: te se dira u obćinsku autonomiju.

U interpellaciji spominje se protuslovlje političke oblasti u Lošinj, koja nije jednak zaključak obćinskih zastupstva u Cresu i Osoru uništila.

Ova zastupstva zaključise, da se pošalje spomenicu na kongregaciju obredah u Rimu proti nezakonitim tobož odlukam rećene sinode u Krku. Poslije interpellacije stavljene u carevinskom vieću da je politička oblast u Lošinj po nalogu e. kr. namjesništva posebnimi dekreti javilo obćinam Cresu i Lošinj, da su ova obćinska zastupstva svojimi spomenicami kongregaciji obredah u Rimu prekoraciła zakoniti djelokrug obćinskih zastupstva. Ovim nalozu i zabranami da su pokazale političke oblasti kako štite slaviziranje crkava.

S tih razloga pitaju interpelanti vladu, kako opravdava obustavu zaključka obćinskoga zastupstva u Lošinj i poznate dekrete obćinam Cresu i Osoru, kojim se vriedja autonomija obćinah. Interpellacija ide vladinomu zastupniku.

Obrućun zemaljske agrarne zaklade za god. 1901.

Zast. Davanzo izvješćuje u ime agrarnog odbora sa konaćnim predlogom, da se odobri obrućun te zaklade za god. 1901. sa prihodom od kruna 61.134.23, sa razhodom od kruna 54.536.50 i sa viskom od 6.597.73.

Zast. Mandić progovori kod razprave tog predmeta. Taj govioć doniesi ćemo posebiće.

Govornik je započeo i svrio uz buku obćinstva na galeriji, koje mu je na koncu porugljivo rukami pješćalo.

Izvištitelj izjavi, da pošto je zastupnik Mandić govorio u jeziku, koji nije jezik sabora, to se nemože nanj ovrnati.

Predsjednik reče, da pošto neima prigovora s nijedne strane proti izvješčaju agrarnog odbora, da se prelazi u podrobnu razpravu.

Većina prihvati bez dalnje razprave obrućun ove zaklade.

Proraćun zemaljske agrarne zaklade za god. 1902.

U ime agrarnog odbora izvješćuje zast. Polesini.

U glavnoj razpravi govori obćinac zastupnik Davanzo, čiji govor smo već u posljednjem broju u krati izćipili. Na koncu stavi resoluciju, kojom se pozivlje cesarsku vladu, da doznaći veće svote državnog novca na korist istarskoga poljođelstva. Za tu resoluciju glasovao je sav sabor. Zatim se prijavio za rieć zastupnik dr. D. Trinajstić, koj govor cećmo donesti takodjer posebiće.

Čim je započeo govoriti, nastu među obćinstvom na galeriji velika buka, koja je neprestano trajala, dapaće ni opomene predsjednika nepomogohé ništa te se odigrala komedija, koju opisamo u zadnjem broju, te pošto je predsjednik dao izpraznići galeriju, mogao je dr. Trinajstić svršiti svoj govor.

Dotim je još za govora dra. Trinajstića zast. Davanzo vikao, da je zast. Mandić uvriedio predsjednika, jer da mu je rekao buratin ipulcinella, ustao se je iza govora dra. Trinajstića dr. Bartoli i predložio na temelju § 45. saborskoga poslovnika, da se Mandiću radi njegovih izraza proti predsjedniku podieli ukor i da se zabliježi u zapisnik. Zast. Mandić oglasio se je na to za rieć, hoćeć izpravit navode Davanza i Bartoli-a, ali zastupnici većine vikali su, da neima rieći, nu istodobno je Mandić ipak rekao što je lito reći, naime, da nije on nazvao predsjednika buratinom i pulcinellom, već da je rekao, da ga takvim smatra obćinstvo na galeriji pošto neće da ga sluša; istodobno lupali su članovi manjine po klupah i po tih rukami i nogami, a predsjednik dzo tobož glasovali o predlogu zast. Bartoli-a. Članovi većine stojić na noguh dižali su i ruke u znak, tobož da glasuju, nu razbraći se nije moglo u sveobću buci ništa.

Predsjednik je na to nabio cilindar na glavu i rekao, da prekida sjednicu.

I sa predlogom Bartoli-a i sa odnosnim glasovanjem i tim da je predsjednik tobož dao na glasovanje taj predlog, gospoda su se porezala i formalno i stvarno.

Formalno za to, jer se o pozvanju na red neglasuje, nego pozivlje na red sam predsjednik, stvarno za to, jer su glasovala za pozvanje na red radi riećih, kako nebijahu izrećene.

Taj stvarni dio razjasnio se je čim je sjednica obustavljena bila, privatnim putem.

Čim se je naime sjednica opet otvorila, dao je predsjednik rieć zastup. Mandiću — najbolji dokaz, da mu se ju je prije krivo uzkratilo.

Mandić je na to izjavio, da je već prije rekao, što je imao kazati makar i u velikoj buci i da neopozivlje ništa, što je kazao i da mu služi na čast podieljeni ukor.

Bartoli ustao je na to, te izjavi, da se je u vrijeme pretrgnaća sjednice ustanovilo, da Mandić nije spomenutimi riećmi okratio predsjednika, već da ga onakom smatra obćinstvo na galeriji.

Na to je većina prihvatila proraćun agrarne zaklade za 1902.

Nastavak u priloge.

Za poljodjelce — vojnike.

Zast. Bartoli poslavi prešov predlog, da se poljodjelce vojnike nezove na vježbe...

Obračun zem. zaklade, zag. 1901. Poslije oduljega čitanoga izvještaja o obračun zem. zaklade za god. 1901.

- 1. Odobrava se obračun zem. istarske zaklade za g. 1901. sa sljedećim zaključci: a) sa ukupnim prihodom od K 2,572,728-17 b) sa ukupnim razdohom K 2,491,589-25

Dakle sa ostatkom u blagajni od K 81 858-94

2. Privoluje se na prekoračenja, koja su se obnašla u rubrici I, naslov 1. i 3. razhoda (saborski troškovi) i to samo sa borovanje za se po tri puta i mnogobrojne tiakovine...

3. Prima se na znanje, da je ostatak u blagajni prešao na pomnoženje imovne zaklade.

4. Ovlašćuje se financijski odbor, da na obračun postavi klauzulu homologacije. Te predloge prihvatila je većina.

Račun imovne zaklade.

Većina primila je nadalje sljedeći predlog: Odobrava se račun imovne zaklade (fondo patrimoniale) za god. 1901., koja sadržaje u aktivnih:

- Preostatak u novcu K 91.352. Nepokretnine K 228.634. Pokretnine K 121.600. Vriednostni papiri K 733.797. Zlatnovi K 25.500. Kamati do 31./12./ 901. K 12.731.

I taj račun primila je većina. Zaplovlitbu izmedju Pule i Rieke.

Na svrsi prima se predlog, kojim se zemaljskom odboru nalaže, da u ime sabora podupre kod k. kr. ministarstva trgovine molbu parobrodarskoga društva Pio Negri i drugovi iz Šibenika...

Iz zemaljskih sabora.

Istarski sabor imao je jučer sjednicu. Na dnevnom redu bijaše izbor članova junte (zemaljskoga odbora).

koji biraju jednoga prijednika u zemaljski sabor, nasilno iz sabora iztjerali i tako je bila saborska većina izabrala svoga prijednika.

Tršćanski sabor imao je posljednju sjednicu prošle sriede. Na dnevnom redu bijaše zakonska osnova, kojom se uvadja novi gradjevni red za Trst sa okolicom.

U gorickom saboru upitali su slovenski zastupnici cesarsku vladu odnosno ministra pravosudja, kako li će opravdati postupanje podređenih sudbenih oblasti...

U dalmatinskom saboru razpravljalo se u sjednici od dne 8. t. mj. o predlogu zast. Prodana, da se proglasi blagdan sv. Cirila i Metoda zapoviedanim blagdanom za Dalmaciju.

Iz Zadra brzojavljaju, da je sabor primio predlog zastupnika Prodana, neka se staroslavensčina predaje kao o bvezatan predmet u pučkim školama i učiteljskima.

U moravakom saboru stavio je zast. Schlamayr predlog, idući za tim, da se ukine vinsk klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom i da se povisi carinu na uvoz talijanskoga vina.

U tirolskom saboru predložila je vlada zakonsku osnovu proti pelagiri. Tim zakonom ustanovlja se podpora vlade od 300.000 K, koja se ima podieliti specialnim komisijam za proučenje te bolesti.

Dužnici pozor! Tko od naših dužnika nežel, da mu budućim brojem ustavimo dalje klijanje lista, neka kretoz počte podmiri barem prošlogodišnjim predplatu, inače će imati uz sramotu — porvati ćemo jih naimo pedpunim imenom na podmirbu — takodjer i nepotrebnih troškova!

Franina i Jurina.

Fr. Ča su pak te niti na vetar, ili kako oni govore nikli inovaturo.

Jur. To ti je nika luteranska trapola, tobož da se nesmi uvadjeti nikakove novitadi u crkvi.

Fr. A ne po naši ali reformatori mogu i crkivu i turanj obrnuti glavom zdolom da jim nijedan niš ne reče, anzi dobiju križe zlatne i kontije samo da rade za taljanstvo.

Jur. A če bogme, i pošuliti dobiti koju medalju ač dobrahom radi za Taliju. On je zapustia naše funzioni i crkvi i vani; propovedi, rožarije, molitve, litanije i svih sveti u svih procesionih.

Fr. Zato naši ljudi nehaju knasi ni u procesioni ni na funzioni ni moliti ni kantati, ač vide da nije nikoga da zapovieda, i da pošulin radi sve po receptu lutoranskom.

Jur. Jos koj dan te mu se tiskati par framašuni pok kad budu vidili da su se odalečili naši kanturi, onda te se smijati i te zapustiti i oni crkivu i procesioni — justo po framašunski — i to će biti sve na vetar, češ nego vidit u kratko vrijeme.

Fr. Ča da drži mošećnicki Zvanic svoji muži za taneke?

Jur. Al tega oni brižni nemeritaju.

Fr. Ter on jih pozna najbolje, zaš su ga oni zibrali.

Jur. Varamente nimaš ni ti krivo.

Jur. Ča su Talijani postali Rusi?

Fr. A vero, bi ih vrag njihov: do nazad malo dan se je štilo u njihovim fojim, da je sve zlo u Rusiji, da oni nemogu trpit Ruse, da hrvatsku bandiru valja zabranit jer da je ruska, ni Hrvati da primamo pomoć proti Talijanom od Rusije itd.

Jur. He; a sada štij malo, ko češ „Jordanilet“, ko češ „Pikulo“, sve ti je brate užneseno za Rusi.

Fr. Bravo; sada razumim ča je to: talijanski kraj gre u pohode ruskomu, pa kad je njemu drago i lipo, valja da bude i talijanskim fojim.

Jur. Per la sekonda! Sto šćetin za soldini? Fr. Kaj si munjen! Zakaj krišis? Jur. Kaj ne znaš, da su na licite Smrkoldove šćetine va Draguču. Fr. Bravo! Justo su mi dobro prišle, as imam još jedan postol za zašit. Jur. Da, da, teci brzo, aš če svi otet kupit, aš su najbolje one šćetine, ke se na živem iskubu. Fr. Gračije Jure na avertimentu; sada ih već ne trebamo od hrvatskeh prasci.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Grozna nesreća dogodila se jučer poslie podne u ovdješnjem arsenalu. Dva ronilica (polombari) bijahu upošljeni oko popravka vrata neke suhe kamenice te se nalaziše pod vodom. Istoodobno izlaziše su iz lake u blizini ronilaca brodovi „Zara“ i „Pluto“ te neznajući, da bi se nalazio tko u pogibelji, dao se nalog neka se otvori zalistak čuvarnice (valvole di sicurezza), što je prouzročilo, da je vojnikar ronilica vođa zaniela te se je zapleo o tuljak doka, gdje je poginuo, dočim je drugi, pravodobno opaziivši nezgodu, zativorio zalistak cievi, kojom je dobivao zrak te tako prispio na površinu te se spasio. Mrtvoga ronilica izvadiše jošte toploga iz vode, nu svaki pokušaj oživiti ga bijaše uzaludan. Spašenog ronilca odpremiše u njegov stan grozno uzrujanog od zadobljenog straha.

Osipice u Puli. Javili smo onomadne, da vladaju u našem gradu medju djecom osipice, a danas bilježimo, da se ta bolest neđa nikako iz našega grada te da je imade još po čitavom gradu. Srećom nije pogibeljne naravi i neki njoj podlegnu, koji se znaju čavati.

Nesreća. Dne 8. o. mj. pao je vojnik topništva Ivan Srebrnjak, od 22 godine sa tvrdjave Peneda kod Pule u dubok jarak, gdje se je teško ranio. Unesrećenoga poneoše u bolnicu vojne mornarice, gdje je sljedećeg dana preminuo. Viečni mu pokoj!

Iz Kanfanara, dne 6. julija 1902. Dopis iz Kanfanara o našim sudbenim odnosajima u Rovinju pobudio je neko gibanje i bilo je više dobrih prievoda na italijanski jezik i svi mukom rekoše, istina je.

Time nam nije pomozeno“, rekao je Ante Kliman iz Vrsara, ne iz mjesta nego iz občine, mladić odraslo, čil momak, junak nad junacima, kojemu kazivahu, da ga strahom i trepetom i oružnici okom poniknutim gledaju — koji je u samo trinjeseca — koje je morao odjesti u Rovinju, postao pravim lazarom, da ga nebi jaše no kost i koža te rana nad ranom od skrobuta.

Da je tomu tako i da nam se nelaže da lažemo, evo svjedočba:

Vicko Devescovi — kojega Preman-turci dobro poznavaju iz krčme „alla Marina“ u Puli i njegova sobarica — pogostiv sironaka u krčmi „alla Portaulica“ u Rovinju, uništiše žlice, nože, vilice i obruse, kojima se služio Kliman, i to samo da se drugi ne okuže.

Sin nekoga dimnjačara iz Pule jest na umoru na sušici i nebjše jošte prenešen u bolnicu.

On i drugi sušicavi i skrobutovci šire mikrobe pod ovim liepim suncem, te nekoi radje idju u pakao nego li u rovinjske zatvore.

Štor: Zaneto prodiješ po svoju, nezna ni kamo gre, ni kadi je bil, ako je žena siginuo odgovara da mu je rekla i diver-tišuje se napried za plaću za bačvara nečuvenu od 5 for. slovom deset kruna.

A ti nemili narode, plaćaj i štiti, jer drugačije bit će i za tebe korbača i rana nad ranom?! Čudak.

Iz Barbana: Kako je poznatbo, zabranilo je bilo kotarska poglavarstvo u

Puli sve sajmove blaga u svojem kotaru, izim onoga u Savičenti. Mi Barbanci ostali smo baš iznenadjeni tom novosti, bojeći se, da nećemo ni mi smjeti držati našeg godišnjeg sajma dne 16. jula, na blagdan Majke Božje od Karmena. — Nu naše obćinsko glavarstvo učinilo je sve štohodne priprave u tu svrhu i potrošilo više stotinu kruna za uredjenje mjesta sajma, pa molilo kotarsko poglavarstvo u Puli za dopust. Isto je poslato na lice mjesta svoga veterinaru, da razvidi ako je mjesto sajma u redu, koje on baš u ljepom našao. — I tako ćemo imati dne 16. jula: naš obćinski godišnji sajam, od blaga i svake vrsti robe.

Porečki kotar:

Nova pristojbina na ovcu. Iz obćine Humaka pišu nam, da je tamošnje talijansko obćinsko zastupstvo odlučilo udariti novu pristojbinu ili taksu od 5 nrv. na svaku ovcu, koja dodje prezimiti na pašiska one obćine. Ovu pristojbinu plaćati će se — odobrenjem zemaljskoga obćora — kano odštetu za obćinsko ticalo i za prolaz preko obćinskog zemljišta i cesta. Pašiske nazvano „Tribie“ ostati će zabranjeno tudjim ovcam.

Ovu pristojbinu plaćati se kod predaje putnog lista kod dolazka sa blagom.

U Bačeral otvara se danas, 11. t. mj. poštarski ured, koji će se pacati sa pismenom i voznom poštom te služiti kao sabiraonica pošne štedionice. Svezu će imati sa Pazinom i Porečom.

Obćinski izbori u Grožnjanu. Iz talijanskih listova doznajemo, da će biti borbe kod predstojećih izbora za obćinsko zastupstvo u Grožnjanu — jer da su stanovnici porezne obćine Grožnjan silno nezadovoljni sa sadašnjom upravom radi preogromnih nameta, koje moraju plaćati.

Reteni se listovi ipak tješe tim, što su grožnjanskog gospodi oslali vjerni stanovnici poreznih obćina Završje, Kostanje, Sterne i Kupertona.

Sada da se radi o tomu, kako bi se složile dvie protivne si stranke u poreznoj obćini Grožnjanu, pak da bude izabrano takovo zastupstvo, koje će dostojno zastupati onu „talijansku“ obćinu. Koliko je nama poznato, nezadovoljni su svi izvanjski obćinari one obćine sa gospodskom upravom na obćini u Grožnjanu i svi žele, da dodje na upravu obćine zastupstvo pošteno, radino i štedljivo, koje bi onu obćinu izvuklo iz gotove propasti.

O talijanstvu mjesne obćine Grožnjan nećemo se pripraviti sa talijanskim piscari, nu neka zalvala Bogu, što neima tamošnji naš puk čovjeka, koji bi ga oslobodio iz talijanskog suzanjstva.

Koparski kotar:

Novi kanonik u Piranu. Duhovni pomoćnik u Izoli velet. g. Dominik Fiamin bijaše imenovan kanonikom kuratov. koleg. kapitola u Piranu.

Slavenska erkvena svečanost u Ospu. Prošle nedjelje pjevala se u Ospu svečana iglagojska sv. misa, kojoj je pristustvovalo mnoštvo pobožnog puka iz one i susjednih župa. Taj puk bijaše ugodno iznenadjen što je čuo opet jednom pjevati slavnu božju u staroslavenskom jeziku, što nu ga donesoše sv. naši blagoviestnici, sveta braća Ciril i Metod. Veselo i zadovoljan puk izrazio je obćenito želju, da bi se morala tamo uvijek pjevati sv. misu tim jezikom.

Pož. izn. na glanu skupštinu podružnice Sv. Cirila i Metoda za Draguč-Grimaldu u Grimaldi. Pošto se nije mogla držati dne 6. srpnja t. g. skupština podružnice radi važnih uzroka, to će se držati dne 13. srpnja, t. j. buduću nedjelju u Grimaldi, kamo se pozivaju svi članovi i rodoljubi u što većem broju.

G r i m a l d a, dne 7. jula 1902.

Voloski kotar:

Izvanredna glavna skupština učiteljskog društva za kotar Voloski održavati će se dne 21. t. mj. u kući g. Pušnika na Sapjanah.

Promaknuće. Iz Voloskoga nam javljaju, da je bio tamošnji c. kr. šumski komesar g. Vjekoslav C o r g o n o l a n promaknut na čast šumskog nadkomesara. Tamošnje naše pučanstvo veseli se tomu promaknuću, jer je taj gospodin u pravom smislu rieči uzoran činovnik, koji vrši zdušno i točno svoje dužnosti te nastoji da zadovolji ne samo zakonu i svojim postavljenim, nego i opravdanim željam pučanstva. Živio takav činovnik!

Lošinjski kotar:

Martinićica, na otoku Cresu! Između onih skromnih seoca naše mile hrvatske Istre, stono poput smjerne djevice izpovijedaju i nepokvarenu čuvaju misl i sviet hrvatsku, a da za njih ostala njihova braća neznaju i ne čuju, bijaše doslie i naše ubavo seoca, taj lagani labud na igalu našeg sinjeg mora. Naše je selo pravo čedo Hrvatske, matere-zemlje, ono je kolievka, gdje se radjaju, rastu i umiru čisti, nepokvareni hrvatski sokolovi. Sa ostalom braćom svojom i ono teško podnaša okrutnost ljudske ruke, što nas je odtrgla od zajedničkog krila naše matere-zemlje, te spojeno s njome duhom, zajedno sa ostalom braćom, hrabreni si krenu put prema žudjenomu cilju svome: sjedinjenju i slobodi hrvatskoga naroda. — Svoj pravi hrvatski ponos divno istakne naši mladi Hrvati i Hrvatice na samim netom minuli Ivanji dan; i to je baš uzrok, što me naveo, da te, o j divna naša omladino, stavim u zlatne redke mile „N. Sloge“, nek ti ona pronese slavu širom domovine naše.

Sat hoda k jugu od našega mjesta st ere se na liepoj visoravnici selo Stivan, gdje je na dan Ivanje veliki svetak i neznaatni sajam; a davni je običaj, te svanaša omladina u svečanu društvu krene toga dana u pomenuto selo. Ove se je godine to obavilo na sjajnij i svečaniji način.

U ustanovljeni sat odlazka sakupilo se znatno mnoštvo izletnika, a kad dođoše do nakraj sela, častni ih jedan stari stade sve redom rediti, ko da kiki stari general redi vojsku u bojne redove. Napried postavili se stari i zrelija čeljad, za njima zaredjao sve momak do momka kao sokol do sokola, a sve je sliedila ditna kita svečano okićenih naših hrvatskih ljepotica, za kojima još skakutalo mnoštvo svakojake dječurlije. I društvo se poredalo u dugu povorku, koja je gotova, da krene nu prije nego li je ostavši, da odputuje, posmatraj je malo, o što ti zadire oko? — Poput drevnih krizaru vidiš, gdje se svakome na grudima sjaji jedan znak, i ti se u taj par čutiš ushićen, jer upoznajes u tom znaku one tri mile boje, što te, ma gdje mu drago na svijetu bio, sjećaju najmilije ti zemlje domovine Hrvatske: ti opažas na prsima omladine naše hrvatsku trobojnicu. Oh znaj, da ti trobojnica pričta, da se u tim grudima, punim mladenačkog poleta i ponosa, krije jedno srce, koje kucna hrvatski i za Hrvatsku, koje poput caklje usplametuje na ljubljeni poklik: „Živila Hrvatska!“, da ta omladina, što si je okitila svoje djevojačke grudi trim bojama ljubavi, nevinosti i smjernosti čuti i diše hrvatski, žive i mre hrvatski; znaj, da je ona prava potomad slavni i požrtvovnih Hrvata velikana, što su svojom plemenitom krvi spsnili i proslavili ovu grudu, što ju mi danas nazivamo majkom našom, te je — sliedeći njihov nedostizivi primjer — svedjer gotova, da srce, ma i u najžešće křešvo proti dušmanu, koji nam svojim nepravdanim postulpanjem pričeđi put do žudjene slobode. — Al u to zasvirala harmonika introudukciju u koračnicu, i svečana povorka

triumfalno krenula na put, a putem svi govore, svi pjevaju, svi misle, svi dišu samo hrvatski. Dakako bi u preobširnosti zašli, kad bi htjeli pratiti društvo kroz Ivanji dan, dosta nam budu znati, da su oni kroz cio taj krasni ljetni dan puni bili hrvatskog odševljenja; te su s ushićom bilo u govoru, bilo u pjevanju, bilo u plesu slavili domovinu našu i njezine zaslužne dobrotvorce.

Evo vam, gg. čitaoci „Naše Sloge“ malena slika duše ovdješnjega naroda, koji — premda zapušten, i tlačen od svojih talijanskih obćinskih poglavara — ipak nepomičan stoji na hrvatskom stanovitu, akoprem je baš najviše radi toga zanemaren i tlačen; nemari, on to sve pregorava, jer ga u patnji neprestano tješi nada, koju mu pričta zora svakog jutra, kad iz Velebittskih gora svane.

Zora puca bit će dana,
Sjat će sunce svih Balkana;
Ođahnut ćeš, mili rode,
Prostim dahom ti slobode.

Svuda — samo dijalekt! Iz Malog Lošinja nam pišu: Naši za nevolju snajedi jesu sve sami čisti florentinci. Koli u gradovih toli na selu govore oni čistim jezikom, kakvim su pisali ojbihov najvećci pisci. Ribar rovinjski ili kopač bumberaski govore čisto talijanskim jezikom, dočim blebeću i naši najučeni muzevi jedino kojim od slavskih dijalekta. Tako pišu talijanski listovi Istre, to tvrde inače ozbiljni muzevi, ali ni ti novinari, ni ti muzevi neznaju ni vode pitati našim jezikom. Ti od djetinstva slipeći poznavaoi bojah hoće da sude ob onom, o čemu neimaju absolutno ni pojma. Tomu se neće čuditi, koji pozna drzovitost, bezobraznost i carlatanariju primorskih Talijana. Oni će vam govoriti, pisati i dokazivati, kako se u Istri govori 5—6 različitih slavenskih jezika — premda znadu toliko o našem jeziku ili dijalektu koliko znamo mi primjerice o kinezkih dijalektih. Ali oni su takvi i njih nećeš preobratiti ni dokazi, ni svjedocanstvi — pa makar bili i sami uvjereni, da neistinu govore.

Jedan od takvih poznavaoa slavenskih jezika i dijalekta je i načelnik Malog Lošinja, stariinom Florentinac — g. Sabina Vidulich. On pozna doduše hrvatski dijalekt što se u Lošinju govori i kojim se danonice više il manje govori u njegovoj obitelji, ali za hrvatski jezik neće da znađe u okružu one slavne obćine. U pojedinih poreznih obćinah one mjestne obćine govori narod talijanski, ili stogod u dijalektu slavskom, pak mu ne treba nigdje hrvatske škole — nego svuda talijanske.

Tako je on u obćinskoj sjednici prošloga mjeseca, na opazku jednog zastupnika, da Čunščaci pitaju čisto talijansku školu, prepustio predsjedanje g. Nicolichu, te sam kao zastupnik mu dro zinuo, da je i-on za talijansku školu u Čunskom, jer da govori tamošnje pučanstvo talijanski i da valja u tom smislu učiniti dalnje korake.

Sad pitamo, što da mu na to odgovori pametan čovjek? Na Čunskom da govori pučanstvo talijanski? Može li to utvrditi čovjek pri zdravih moždjanih? Pogolovo nemože!

Taj gospodin odgovara Hrvatom u Malom Lošinju, da im ne treba hrvatske škole, a Hrvatom na Čunskom htio bi narinuti talijansku!

Drago nam je, što možemo ovdje priobćiti, da je načelniku i njegovim podrpicam pametno zabrusio delegat gosp. Marko Cosulich, da je predlog za talijansku školu, jedino politička spletku, jer da on pozna dobro selo Čunski i da tamošnji puk govori jedino u n d i a l e t t o s l a v o. Tko bi mislio, da je ovaj tu djelovao na g. Sabina — ljuto bi se varao. Njemu su i nadalje svi Čunščani sve sami Rimljani.

Originalni pesivi. Iz Malog Lošinja šalje nam prijatelj jedan uzorak litografirano poziva, kojim bijahu pozvani tamošnji građani, koji pitaju hrvatsku pučku — da se prikažu komisiji, koja je imala dne 17. aprila o. g. izpitati njihove želje glede te škole. Ti pozivi su dvojezični, ali toli originalni, da nemozemo od manje ovdje priobćiti ih i preporučiti ostalim kotarskim poglavarstvom Istre. Evo kako glase:

N
C . S . D .
Al Sig. Ivan N t od . . Lussinpiccolo
Antona (Nadimak)

Viene invitato di comparire
Pozivlje se Vaš, da nefaljeno
infallantemente in que
dođete u ovaj ured dne
st. Ufficialnel giorno di Giovedì
četvrtak 17. t. mj. u 8 sati prije
17. corr. alle ore 9. antim per
podne za biti predlašan u
essere sentito in oggetto di
posui škole.

scuola
Dall' I. R. Capitano distrettuale
Od c. k. Kotarskog glavarstva
Lussino 12 Aprile 1902
Lošinj dne 12 Aprila 1902

Scarpe m. p.
Nije li originalan ovaj poziv, osobito onaj: Al Sig. Ivan N t od Antona?

Pežar u Plati — kod Beleje, na otoku Cresu. Od tamo nam pišu, da je u onom seocu iz nepoznatog uzroka buknuo požar i uništio dvie seljačke kuće sa svim, što bijaše untri. Susjedji prilekoste nesrećemim na pomoć, ali zbog nestalnice vode nije se dalo pogasiti vatre.

Jadni seljaci nebijahu osigurani i tako su sada pravi siromasi vredni podpore i smilovanja.

I vaj nesretni slučaj morao bi otvoriti oči onim po silu slipim, koji neće da uz mali potrosak osiguraju svoje stanove pokućstvo, blago, hrann itd.

Trst.

Imenovanje. Namjestni učitelj vjeronauka na državnoj gimnaziji u Trstu g. Dr. Ljudevit Čiković imenovan bijaše pravim učiteljem vjeronauka na istom zavodu. Čestitamo srdačno!

Premještenje učitelja u trštankoj okolici. U zadnjof sjednici zastupstva grada Trsta premješteni bijahu na vlastitu molbu sliedeći učitelji i učiteljice: G. Josip Pertot, dosadašnji ravnajući učitelj na Bazovici kao učitelj II. reda na slovensku pučku školu u Rojanu; dosadašnji učiteljica slovenske pučke škole u Katinari gdjica Marija Kutjanji isto u Rojan. Podučiteljica gdjica Ivanka Sancin imenovana bijaše stalnom učiteljicom II. reda na slovenskoj pučkoj školi na Općinah.

Izpit na nautičkoj akademiji u Trstu. Konačni izpiti na nautičkom odjelu c. kr. trgovačko-nautičke akademije u Trstu svršili su se dne 3. o. mj. pod predsjedanjem vladinog savjetnika g. Eugena Gelcicha. Od svih kandidata, koji se podvrgoše izpitu, položise dobrim uspjehom taj izpit: Arnoldo Horn, Gino Gmeiner i Just Znidarsich.

Glavna godišnja skupština „Slavenske čitalnice“ u Trstu održavati će se utok dne 15. jula u 9 sati na večer u društvenih prostorijah sliedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika.
 2. Izvještaj tajnika o društvenom djelovanju tečajem minule godine.
 3. Izvješće blagajnika.
 4. Izvješće pregledaoca društ. računa.
 5. Pojedini predlozi i interpelacije.
 6. Izbor predsjednika i odbora.
 7. Izbor trojice pregledaoca računa.
- Odbor čitaonice nada se mnogobrojnom sudjelovanju gg. članova kod te skupštine.

Razne primorake vijesti.

Izlet na Učku. Kako je bilo javljeno u našoj i drugim novinama, poslao se prije 5. t. mj. na veći izletnik na Učku u Pule, Pazina, Trsta i Opuzju. U jutro odjela 6. t. mj. našlo se na vrhuncu do 80 osoba, što muških što ženskih, ali gusta magla nije dala da se naziraju krasnog prizora, kad sunce izlazi, te da vide pod sobom istarski poluočak. Samo paljki i pazinski izletnici ustrajali su na vrhu do osme ure, kad je sunce već ostalo vidik na sve strane.

Svakako su se izletnici dobro zabavljali; košto uvijek biva u raznovrstnom mladostnom društvu.

Račne poslove radnje. Zemaljski odbor u Poreču izjavio je t. kr. zemaljskomu okolokomu vieću za Istru, da je sporazuman, da se drže u praznicima jedan te taj ručnih poslova radnja, te je u tu svrhu doznao svotu od 1000 kruna na korist onih učitelja i učiteljica Istre, koji budu položili taj tečaj.

Po djeljivih njihovih — poznati čete ih! Ovu izreku sv. pisma možemo upraviti na talijanske reformatore — tršćansko-koparske biskupije. Kao što imadu sada čitavu biskupiju u rukah te postupaju tako, kao da i neima više oblasti nad njimi, tako vladaju sada sa službenim glasnikom one biskupije „Curia Ep.“ samostalno i samovoljno, bez nadzora i bez odgovornosti.

Taj list priobćuje obično i ona pisma sv. oca, koja šalje biskupom Amerike ili Australije, ali nije nikada donio nijednog pisma, što ga je sv. otac poslao kojemu biskupu Hrvatske u Slavonije — Dalmacije, Kranjske, Galijeje itd. kao da tamo i neima katoličkih biskupija. Ali u novije doba reformatori kod rečenog lista učinili su ipak jednu iznimku i to radi toga, jer im je u njihove talijanske svrhe dobro došla.

U zadnjem broju rečenog lista nalazi se namie ona poduka-opomena sv. oca nadbiskupu Stadleru u poslu sv. Jeronima, zbog koje je stalno skakalo srce od veselja onim pobožnim dušicam oko spomenutog lista. Kako su morali negdje previjati one svete običaji tuge i nevolje, koja je stalno obuzela njihova plemenita srca čitajući ono pismo. Neznamo za pravo, je su li onim priobćenjem htjeli učiniti uslugu sv. oca ili nadbiskupu ili slavenskome svećenstvu one biskupije.

Bog si ga znao, na što su mislile one svete dušice!

Javne radnje u Istri. Zemaljski odbor u Poreču doznao je iz zaklade za nevoljne ili postradale:

1. obćini Grožnjan 400 kruna za popravak ceste „Lozari“;
2. obćini Buzje 400 kruna za radnje javne koristi u istoj obćini;
3. obćini Citanovi za radnje javne koristi 400 kruna;
4. obćini Kopar za svrhe označene u izvještaju od dne 22. maja 1902. također 400 kruna;
5. obćini Vižinada za popravak cesta 400 kruna.

Osim toga bijaše zajamčeno:

1. obćini Citanova podpora od 500 kruna za popravak vodovoda „Vergal“;
2. obćini Vižinadi podpora od 600 kruna za popravak vodovoda „Foloniga“;
3. obćini Pula podpora od 1200 K za dobavu pitne vode u porednoj obćini Šišan.

Kako je razvidno iz ovoga izvještaja pružio je sl. zemaljski odbor podporu jedinim onim obćinama, koje se nalaze u talijanskim rukah kao da ostale obćine Istre, napose hrvatske i slovenske plivaju u sluzi i masti.

Eto tako se postupa maćuhinski s našimi obćinama u Istri!

Razni prinosi.

Puljskoj podružnici sv. Cirila i Metoda, i to za nagradne knjige učenicima družbine škole u Sijani, darovali su

na dan sv. Cirila i Metoda: dr. Ivan Zuccola 10 K, Osobije tiskare J. Krmpotic i drug 8 K, dr. Laginja 4 K, Ante Turak 3 K, Fran Kriz 2 K, Laco Kriz 2 K, Josip Krmpotic 2 K te izletnici sa Učke 14 K 89 h, sakupljenih po gospodjici Mariji Farčić, N. N. dodao 61 h tako, da ukupna svota imadu 45 K.

Uprava „Tjednika“ u Belovaru poslala našoj upravi 28 K 80 h, sakupljenih od raznih stranaka za Družbu sv. Cirila i Metoda sa Istru.

Geop. Josip Kalas iz Pule, izručio je našoj upravi 1 K za „Djačko pripomoćno društvo“ u Pazinu.

„Djačkoma pripomoćnomu društvu u Pazinu“ priispeli su tekom mjeseca travaja sljedeći prinosi:

a) utemeljitelji: gg. Haradić Ambroz u Trstank 100; Szentgyörgyi Alek., prof. doljnogradske gimnazije u Zagrebu K 50; Červar Šime, zupepravitelj u Zdranju K 42; Slioković Liberat, župnik u Sv. Petru u Šumi K 20;

b) redoviti: N. N. u Trstu K 12; Peršić Franjo, kapelan u Žminju K 10; Červar Šime, zupepravitelj u Zdranju K 23; Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda u Opuzli K 20;

c) darovatelji: Vressel Josip i Korintik Josip u Trstu K 5; Laginja Mijo, umirovljeni župnik-dekan u Kastvu; za dio pristojbe voška prigodom pogreba p. Frana Jelosića K 20; Kaudušer Aleksij u Pulju sabrao medija Sokolašima K 42; Čotelj Ivan, župnik u Karolji K 20; sabranu na mali Vazam kod Zvanica Defar u Tinjanu K 8; Peršić Franjo, kapelan u Žminju sabrao prigodom imendana Butković Nikole K 5; Posojilnica in hranilnica u Kopru K 100; Golmayer Bogdan u Buzetu K 7. — Plemeniti darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odhor.

Politički pregled.

U Puli, dne 10. julyja 1902.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi predviđuju neuspjeh pregovora. Posljednje krunko vieće da nije imalo nakani posredovati između obiju vlada, t. j. da postojeće nesuglasje napriećac jednom riječi izgadi. Viadar nije u tom poslu dalje pošao, već toliko, što je postavo prohibicije zajednice nad proibite knjige ili drugog diela monarhije. Obojici ministra-predsjednika ostalo je prepušteno, da sami izravnuju svoje opriečne zahtjeve. U ostalom da se stvoren most, na kojemu da se mogu sastati vođe stranaka.

Jedan vladi blizu stojički bečki list kaže, da je Ugarska dugim nizom pobjeda nad Austrijom razmazana, pa se ne može sprijateljiti s mislju, da bi morala uzaknuti pred odlučnim držanjem koja austrijskoga državnika. Ugarski ministar-predsjednik da je imao samo priznati, da stečevine naredbene nagodbe ipak nisu tako sigurne, već da postaju tek sigurne novim carinskim i trgovačkim savezom, koji im daje trajnosti. List dvoji, da će ministar Szell poslušati prijateljske savjete.

Pražki listovi javljaju, da će jesensko zasjedanje carevinskoga vieća započeti već 16. septembra. To da je i razlog, zašto neće zemaljski sabori u jeseni zasjedati, i što se njihova djelatnost usredotočuje u sadašnjem zasjedanju.

Iz Beča javljaju, da je kineska vlada likvidirala Austro-Ugarskoj odštetu za žrtve naših mornara, koji su tamo poginuli. Udovi Thomanna, koji je tamo poginuo, doznao je 100.000 kruna a isto toliko njegovoj desetogodišnjoj kćerci. Tajniku poslanictva dru. Rosthorn-u dopitano je također 100.000 kruna za materijalnu štetu, koju je pretrpio kod požara austro-ugarskog poslanictva u Peking-u. — Koliko su dobili ostali, odnosno rodbina paljenog momčadi, još se nezna točno.

U nedjelju obdržavala je slovenska narodno-napredna stranka u Ljubljani sastanak

u „Narodnom Domu“, na kojem je odlučno prosjedovala protu obstrukciji slovenske katoličko-narodne stranke u zemaljskomu saboru. Govorili su proti obstrukciji odnosno proti katoličko-narodnoj stranci, zastupnici Hribar i Tavtar, Ferjančič i Grasselli. Konačno bijaše prihvaćena od dra. Trillera postavljena rezolucija, kojom se postupanje katoličke stranke odsudjuje.

Iz Zagreba pišu magjarskim listom, da hrvatska vladina stranka neće popustiti od svojih zahtjeva, što ih je označila u svojoj poruci magjarskoj regnikolarnoj deputaciji. Sto će učiniti ako ne dodje do nagodbe, nije još na čistu; pošto još uvijek prevladuje nada, da će nagodba uspeti. Ako ne bude drugog izlaza; valjati će se pozvati na krunu, jer je svjereni, da kruna ne može dopustiti, da se i nadalje podržava položaj, koji je u nepobitnoj općeci sa pravednošću hrvatskih zahtjeva.

Bugarska.

U sjednici narodnog sabranja od dne 8. o. mj. bijaše prihvaćena zakonska osnova o narodnom zajmu. Za osnovu glasovala je vladina stranka. Kozašisti i Stambulovci.

Diplomatski agent bugarski u Carigradu Gešov, sligao je u Sofiju na poziv svoje vlade. Viest o zaključku vojnog saveza između Rusije i Bugarske neobistinjuje se.

Rusija.

U Rusiji čine velike priprave za doček i za boravak talijanskoga kralja Viktora Emanuela, kojega će pratiti i ministar izvanjskih posala Prinetti.

Viktor Emanuel je prvi talijanski kralj, koji posjećuje Rusiju. Car Nikola vratiti će posjet talijanskomu kralju u Rimu tekar na proljeće buduće god. i to radi toga, što će ga pratiti i carica, koja se nalazi sada u blagoslovljenom stanju.

Vienčanje velike kneginje Jelene, bratu čede cara Nikole, sa grčkim princem Nikolom obaviti će se dne 28. augusta u Amsterdamu.

Italija.

Mного se piše o putovanju kralja Viktora Emanuela u Petrograd, što se uzimlje kao dokaz, da trojni savez neprieči dobre odnošaje između Petrograda i Rima. Neke su novine pisale, da će se kralj Viktor Emanuel na svojem putu sastati sa carem Franom Josipom i to u Tirolu, nu toj se viesti nepodaje važnosti. Svakako mora upasti svakomu u oči, što posjećuje talijanski kralj prije ruski dvor, nego li svoje saveznike, t. bečki i berlinski dvor.

Iz Rima javljaju, da su tamo činili u priuštosti ministra rata i raznih poslanika pokušaje, pucanjem proti nekoj sastavini iz tkanine, koja bi imala služiti kao oklopnjaka. Ogrnu li s istom tkaninom jednoga magarca i živog ptelja, nu kruglje su se odbile od tkanine neozlediv životinje. Učinili će pokušaje i kanonom. Izumilac da se zove Benedetti, te nedozvoljava nikome, da si približe ogleda tkaninu. Budućnost će suditi o valjanosti tkanine!

Razne vijesti.

Nova hrvatska tiskara u Dubrovniku. Velezaslužna dubrovačka „Crvena Hrvatska“ piše: „Radostni smo, što možemo javiti cienjenim čitateljem, da se je naša vrnica želja o ustanovljenju hrvatske tiskare u Dubrovniku izpunila, hvala nesebičnom rodoljublju naših prijatelja. — Obrtna je oblast dovozzila, da se ustanovi hrvatska dubrovačka tiskara, koja će početi raditi početkom nastajućeg mjeseca julyja. Prostorije su tiskare smjštene na zgodnu položaju na „Placi“. Bilo sretno!

Modra ruža. Američki listovi slave kao veliku riedkost modru ružu, koju je uzgojio neki nevjorški vrtlar i koja je imala sjati na otkazanoj svečanosti krunitbe u Londonu. Hrvatski listovi pišu, da je gradski vrtlar u Osjeku Hvojka već pred par godina uzgojio više modrih ruža, pak ga pozivlju, da im jednu takvu pošalje.

Njemačka presvjeta. Pruski major u Königbergu (Prusija) v. Aifa ck, poslao je českom zastupniku Klofaču na njegov govor u ohranu Poljaka dopis aličedećeg sadržaja: „Klofače, česko pseto, prestani lajati! Klofače, česka svinjio, prestani riti! Ne psuj Niemce, jer njemačkoj kulturi ima da zahvališ, da znadeš brojiti i čitati i da imadeš sapuna. Šta se uzrujavaš za volju Poljaka? Ta i onako mora da znadeš da Poljak Niemce mrzi, ali Čeh prezire i to punim pravom. Klofače, 1866. pomagao sam na českim hojijastima tući vašu blatnu kožu, a radi toga dobili smo od vas svi srrab i koleru. Ne laj dakle, Klofače, grintavo pseto, blatna česka svinjio!“

Talijan — svuda jednak! Talijani našeg Primorja nalaze u tom nekoj slast, što varaju sebe i svoju braću preko mora tim, da predstavljaju ove naše južne zemlje kao čisto talijanske. Tako su posturali pred 25—30 godinu u Dalmaciji, tako radi kod naš Istri, Goritkoj itd., a tako čine i na Rieci.

Koliko se tamošnji talijanasi — istarski nespasniče plaše hrvatskog imena i koliko im je to ime mrzko i zazorno, doznajemo iz velezaslužnog „Novog Lista“, koji priobćuje ovu viest pod naslovom: „Nema Hrvata na Rieci! Najbolje se ilustrira mržnja proti hrvatstvu na Rieci, i sistem, koji pri tom vlada, u izvrišcima riečkih škola. Uzmimo na pr. onaj mjesočevie škole u Drenovi. Ako igdje — tamo ne mogu reći da su Talijani. U školi je bilo 260 djece. U izvrišću stoji da je, po materinskom jeziku, bilo 63 Talijana. A Hrvata? Ono ostalih 197? Niti jednoga! Nijednome učeniku u Drenovi nije, po izvrišću, materinski jezik hrvatski! Nego ima ih doduše 197, koji nisu Talijani ali tima je materinski jezik „slavenski dialekt iz primorja“ (il dialekt slavo del litorale). I tako se hrže, tako se sa glupim izmišljotinama i nasiljem zabavuraju istina. Hrvatski jezik izključen je, a druživo „Circolo Letterario“, koje se odlikuje neumrlim književnim djelima, nagrađuje učenike i učenice, koji su u školi najbolje naučili govoriti talijanski. U školama u gradu dopuštaju, da se materinski jezik nekim učenicima nazove i hrvatski, dočim za druge pako i opet vele, da je „slavenski dialekt iz primorja“. Iz ovih izvrišća izbija glupa, slepa mržnja na sve, što je naše hrvatsko i slavensko. Jedno jedino u izvrišću mučke protestira proti ovoj tuđinskoj tiraniji: krasna, čisto hrvatska imena učenika i učenica.“

Električni tramvaj iz Rieke na Trsat i Martinsćicu. Načelnik našeg rodoljubnog Susaka g. Hinko vitez Bačić zauzimalje se toplo za uvedenje tramvaj iz Rieke na Trsat i u Martinsćicu. U svrhu toga provedenja pošao je sa riečkim odvjetnikom drom. St. Dal' Asta u Zagreb i u Pestu. Riečki „N. L.“ dobiva od tamo glasove, da imade izgleda, da će se ta osnova oživoviti, što će biti od velike koristi koli za Susak toli za drevni naš Trsat.

Slaveni u Italiji. U netom izaslom „Vjestniku kr. hr. slav.-dalm. zem. arhiva“ u Zagrebu priobćuje g. profesor S. Brusina o Slavenih u Italiji ove podatke: E. Raseri je u spisih rimskog antropološkog družta za ovu godinu (svet. 2, 8-e knjige) priobćio studiju o osobah, koje su talijanski podanici, ali kod kuće govore tuđim jezikom. Raseri je sastavio svoju radnju na temelju obćeg popisa pučanstva od 10. febrara 1901. Ne znam razloga, za što je on pobližio broj obćitelja, a ne broj glava. Bilo kako mu drago, za nas je zanimivo znati, kakove li jezike govore talijanski državljani, koji nisu talijanske narodnosti. Franko-provantslasko narječje govori se dakako na granici Francezke. Njemački govori se u Piemantu i to valeski, uz to u mlecakih „Sette comuni“ bavarsko narječje. Greki govore 3.360 obćitelja, koje su nastanjene u okolici grada Lecce južne Pulje. Katalonski govore 2.055 obćitelja u Alghero, ubavom gradicu na zapad-

noj obali Sardinije; ovi su Katalonci po svojoj prilici pribjegli za vrijeme Arapa ili od španjolske inkvizicije. Više nas zanimaju naši susjedi i jug, Arbanasi. Ne bi mislili koliko ih ima, koji su dakako svi utekli otomanskom zulumu. Arbanasi su se nastanili na sve strane najjužnije Italije. Ima ih u 58 obćina, i to u području gradova: Campobasso, Foggia, Lecce, Potenza, Catanzaro, Cosenza i t. d. Ima ih puno oko Palermo pak u samom Palermu ima 263 obćine. Ukupno ima 21.564 obćinje, koje još danas govore arbanaski. Neka misli lko, što mu drago, al će to talijanskoj vladi uvijek dobro doći za svoje težnje na Arbanasku. Najviše nas zanima dakako, koliko ima u Italiji našega naroda. Evo dakle statistike frijuljske zemlje:

Pokraj. Vidam (Uđine) mjesto Montenars (Fleipano)	Broj obćini dotične obćine:	Statno područje koje govore slovenski obćine:	Broj obćini slovenski
115	2.146	112	
Prepoto	315	2.247	308
Platischis	560	3.255	540
Lusevera	484	2.646	469
Resia	1.083	4.599	1.077
Rodda	257	1.644	254
S. Leonardo	449	2.638	448
Stregna	294	1.806	294
Savogna	290	2.080	296
S. Pietro al Natisono (Vernano)	589	3.317	573
Tarceca	329	2.122	328
Torreano	558	2.150	122

Dakle ukupno 3821 obćinje, koje govore slovenski. Vredno bi bilo, da naši statističari potraže iz službene talijanske statistike, koliko ima baš Slovenaca u Italiji, jer broj obćinje ne daje nam nego tek polovičnu sliku. Pošto su naša braća Slovenci nastanjeni tik do granice austrijske, a kako se živo radi za pripojenje Gorice, Trsta, Istre kraljevini Italiji, nameće se pitanje, nije li bilo moguće prigodom predaje mlatačke Italiji, povući granice tako, a da toliko tisuće Slovena ove monarhije ne postanu podanici druge države, gdje im neće na dugo biti obstanak. Još ima nešto našeg naroda i u južnoj Italiji, i to:

Pokrajina Campobasso (Molise) blizu grada Larino: mjesto Auccuaviva Colletroce	Broj obćini dotične obćine:	Statno područje koje govore slovenski obćine:	Broj obćini slovenski
514	2.212	499	
mjesto S. Felice slavo (Abruzzi) blizu grada Luciano: <td></td> <td></td> <td></td>			
mjesto Castellfrontano	1.095	4.790	2

U Castellfrontanoima dakle još samo dvie kuće; druge obćine imaju ukupno 1065 obćinje, svakako blizu 4000 glava. Pisalo se u „Viencu“ i inače više puta o ovih naselbinah, a po starom običaju još se više pravdalo, da li su to Srbi ili Hrvati. Talijanska statistika bilježi ih kao Srbe. Prije više godina priobćene su negdje isprave, kojimi je dokazano, da su pribjeglice iz zadarske okolice; po tom je dakle ovo pitanje riješeno. „Hrvatska“.

Socijalni demokrate neprijatelji slobode. Nema sigurno nikoga, koji bi toliko pjevao i govorio o slobodi, kao što židovsko liberalne novine, a s njimi vjerni im sinici, židovski plaćenici socijal-demokrate. Dakako, oni moraju biti slobodni u svemu i svakomu, ali kad se radi o drugom, napose ako je to njihov protivnik, tad ga gajave, gaze, tlače — onda se to ne protivni slobodi, jer tako hoće socijalni-demokrate. Da te naše navode podkriepimo istinitimi dokazi, jer ne običajemo lagati poput socijalnih demokrata, navadjamo sljedeće istinite dokaze:

24. svibnja dođe jedan član kršćansko socijalne građevne udruge — radnik se zove Zielke — u neku gostionu u Berlinu. Ondje nađe drugoga radnika socijalnoga demokrata. U razgovoru se izpostavilo, da Zielke pripada kršćanskoj socijalnoj udruzi. Socijalni-demokrat — Kussman mu je slavno ime — na to tako uzbujski, kao bik od crvene krpe, a da mu bude još ime slavnije, ugrize Zielke-a poput liesnog psa u ruku. do kosli i to tako jako, da je ovaj sad posve nesposoban za rad. Dakako, da je za taj junački i samo socijal-demokrata dostojni čin predan sudu.

Osim toga je prošloga tjedna na zahtjev socijalnih demokrata odpušteno pet kršćanskih zidara, i to samo za to, jer su socijalni-demokrate prihvatili strajkom, ako ih se ne odpušti. Među ovom petoricom, koji su pali kao žrtva tih lažnih ljubitelja i branitelja slobode; nalazi se i jedan starac od 61 godine. Pak da im ne vjermemo, kad viču kod svake zgrade, na sva usta: „Živila sloboda!“

Još konji za Afriku. Premda je u južnoj Africi sklopljen mir između Bura i Engleza, ipak Englezi ne prestaju izvažiti iz Rieke konje za južnu Afriku. Tako je dne 1. o. mj. odputovao iz Rieke krčak konji za Afriku englezki parobrod „Nairns-hire“.

Gospodarske vijesti.

Visoka potrošarina — pričuđi prođaju vina. Naši vinogradari neimadu se borili samo proti vinskoj klauzuli, nego i proti visokoj potrošarini, koju udaraju nama pojedine zemlje, kotari ili obćine. U sjevernih krajevih monarhije udaraju visokoj potrošarini na vino ne samo radi toga da bude veći prihod zemlji ili obćini, već osobito radi toga, da se razpca više piva. U Beču primjerice nemogu točiti dalmatinsko vino jeftinije od 60—70 novč. po litru radi previsoke potrošarine, pudbine, nameta itd. Radi toga se tamo pije malo vina a mnogo piva. Ali ni u mnogih naših južnih mjestih nije mnogo bolje. Islarskoga vina možeš dobiti primjerice sada koliko hoćeš hekto 10 for., dođim je n. pr. u gradu Trstu potrošarina za privatne osobē 11 novč. po litru. Računaj sada dovoz iz Istre, prenos sa parobroda na doganu, pak kući, to dođe potrošarina sa ovini nuzgrednimi troškovi stojati mnogo skuplje nego li samo vino. Za krmare je još gore, jer oni plaćaju veću potrošarinu.

Radi toga morala bi vlada i autonomne oblasti djelovati na to, da se snizi što više moguće potrošarina na vino, a povećaj potrošarina na pivo. Na taj način izvleo bi se i potrošilo više vina te se nebi tako teško čutilo nesretnu klauzulu, kao što ju sada čute vinogradari u naših južnih pokrajinah.

Talijani za vinsku klauzulu. Nedavno obdržavan je u Palermu sastanak vinogradara, na kojem je obširno govorio o vinskoj klauzuli predsjednik trgovačke komore iz Bari-a pl. Tullio. Nakon njegova govora bijaše primljena jednoglasno resulucija, kojom se poziva talijanska vlada, da kod obnove trgovačkog ugovora sa Austro-Ugarskom ni pod koju cijenu ne odstupa od vinske klauzule. U ovom je govoru pl. Tullio pozvao komore na obranu ugroženog poljodjelstva. Među mnogimi statističkim podatci iznio je i one o izvozu i uvozu među Italijom i Austro-Ugarskom, pa je naglasio, da je Ugarska u posljednjem deceniju usljed polakšice talijanskoga carinskoga prometa, izvezla u Italiju za nekoliko stotina milijuna, dok da je uvoz iz Italije daleko zaostao. Nadalje je pl. Tullio upozorio na prohibitivni položaj inferiornosti. Obzirom na postupak s „ugarskim brodarstvom“ u Italiji vrlo se razlikuje od načina, kako se u „ugarskih lukah“ (?) postupa s brodovi iz Italije. Konačno je govornik pozvao sve na najenergijniju obranu svojih interesa, ako uzbreda, i s pomoću pritiska.

Knjževne vijesti.

Sđacelma kroz Bosnu i Hercegovinu, Dalmaciju, Jadransko more, Istru i Hrvatsku. To je najnovije djelo prof. Dragutina Ivančića iz Gospića, u kojem opisuje putovanje po tim hrvatskim krajevima. Prof. Ivančić propulovao sa djacima osječke gimnazije čitlu Bosnu i Hercegovinu, Crnogoru, Dalmaciju, Istru, hrvatsko Primorje i Hrvatsku, te je u posebnoj hojizi, koja zaprema

464 stranica, vrlo ugodnim i laganim stilom opisao ne samo sve važnije gradove, rieke, brigrave tih hrvatskih pokrajina, već i sve ono, što je sa topografskog, geografskog i historičkog gledišta znamenita i zanimiva našao na svom putovanju tako, da ta knjiga ne služi samo onima, koji putuju, već se ju i inače vrlo rado i velikom nasladom čita, jer se time čovjek upozna sa raznim naravnim krašotama, kojima je narav našu domovinu urešila.

O toj knjizi izrazile su se vrlo laskavo i povoljno mnoge hrvatske novine, te ju i mi našim čitatelima najtočnije preporučujemo. — Dobiva se uz cianu od 5 K kod samog pisca u Gospiću. Ukupno vezana stoji 8 K.

„Zimsko sunce“. Tako se zove najnovija radnja našeg Viktora Cara-Emina, koja je već predana kazališnoj upravi u Zagrebu, te će uskoro doći na pozornicu. To je alegorija u četiri čina, u kojoj pisac čita nesnosne odnosaše u našoj Istri i zimsko sunce, koje nas je začelo grijati, odkad se je stala Istra pod vodstvom svojih političkih vodja buditi. Djelo nam u potankostima nije još poznato, nu poznavajuć piševne vrijline i njegov krasan jezik i rodoljubne ideje, koje goji i širi, možemo već unaprijed reći, da je djelo uspjelo a s ve-selem izićemo, da se je više strukovnjaka o toj radi izrazilo, da je potpunoma uspjelo. **„U obranu jedne narodne svetinje“** ili „Rieč, dvie k pitanju starohrvatskoga bogoslovlja“, naslov je knjžici, koju je napisao K. K. — Ciena 30 h. — Dobiva se u Sisku kod nakladnika J. Dujak, tiskara.

Prvo slovensko skladište pokućstva Antona Černigoj Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marani, podružnica stolarske zadrage u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva dvoorskog dobavljača

IGNAGIJ KRON

Trst — Beč.
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća ntemeljena god. 1849.
Na zahtjev kalje badava:
Ilustrovano popis, originalne nacrti osnova, pregled sobnih namještaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina ciena.

Blag. goop.
GABRIEL PICCOLI,
Iskar.
(ovni znak N. sv. popa v Ljubljani.)
Potrjujem sprejem steklene Vaše tiakuro za želedec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, k ji rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izbornu očinkujoče zdravilo služila pri želečnih in črevnih boleznih.
Krmis, 13. maja 1897.
Miroslav Leitner c. kr. darvni blagajnik.
Z uporabo Vaše izborne tiakuro za želedec sem rešen skoro dve leti trajajoče želečne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lakšo vestjo potrjujem in to tiakuro za želedec je priporočam vsem, ki trpe na želečni bolezni.
Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.
Karol grof Strassoldo.
Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 via. steklenic.

STROJEVI ZA MALJE I ČARAPE

koliko za domača, toliko za uporabu obrtnu.
— Jedini i najnoviji sistem —
dobiva se kod trdke

MARIA SIMEONI
Trst, Corso N. 35.
Vlastita i odlikovana tvornica za
MALJE I ČARAPE
Via dell'Olimo 7 — Trst.

"CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom obćine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne jde u tuzdjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cijene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

— Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.